

INSEMNAȚI

Portretul lui Bolintineanu

Noffs bibliografie. — Despre pictorul Isidor Barbu Iscovescu, despre rolul său în timpul revoluției din 1848, atât cu referire la procurarea de arme că și în ce privește decorarea Teatrului Național (împreună cu Montrond); despre moarte lui în exil și faptul cum fusese devăluită se vedea.

L'Echo du Danube, No. 45 din 5 Iulie 1857 (Scrisoarea generalului Magheru către Voda Stărbiel, reproducă și în „Acte și documente relative la istoria renașterii României”, publicate de Ghenadie Petrescu episcop de Argeș, Dimitrie A. Sturdza membru Academiei Române și Dimitrie C. Sturdza”, vol. III pag. 1184-1186); — Varic Colescu, 1848 și revoluționare pag. 311; — M. Schwarwald, *Anuar pentru Israelitii*, anul VIII (1884-1885), pag. 118-120; — Ioseph Kaufmann, *Erorii luptătorilor în revoluțione româniști din 1848 sau O pagină din istoria erelor români*, pp. 45-48 (vezi și „completările” d-lui M. Schwarwald în bibliografia *Egalitate* Nr. 38 anul XI, pag. 388); — *Anul 1848 în Principatele Române*, Acte și documente publicate cu ajutorul Comitetului pentru ridicarea monumentului lui Ion C. Brătianu, tomul II, pag. 494 și 505. (Adresă Ministerului trebilor din Lăuntru al Tării-Românești către Statul orașenesc din București) și tomul III, pag. 401 (Reportul No. 8063 al Poliției din Capitală către Ministerul trebilor din Lăuntru al Tării-Românești).

BARBU LAZAREANU

O fată tinără pe patul morții

Din prefata pe care Sion o scrie operilor complete ale lui Bolintineanu, cititorii pot vedea că poetul s-a făcut cunoscut prin elegia „O fată tinără pe patul morții”. Bolintineanu se inspiră din poezia lui André Chénier, care precum se vede, din versurile publicate în diferite limbă și mai inspirat și pe alti frunzări ai literaturilor străine.

E de prinos să insistăm asupra cunoștinței poet André Chénier, duiosul cântăreț al theret captiv, care, ca și el, acceptă moarte în timpul revoluției franceze, printre nobili încăși din ordinul teritorialist Fouquier Thiville. E interesantă figura acestor „înăltere captive” care să dovedă mai târziu și cu un altul alcătuie de cui și-o închipusă poetul în luminosa lor inspirație.

Se numea Aimée de Coigny și era ducesă de Fleury. Năvea decat două zeci și cinci de ani și fusese închisă ca vrăjimășă revoluției, după ce divortase odătată și dusese o viață din cele mai usurătice. Văzând-o genând în temniță și însășițându-se de esfugă, poetul Chénier a scris strofele nemuritoare, menite să fixeze pentru totdeauna printre victimele nevinovante ale terorii. Aimée n'a dat atenție acestor versuri oferite de poet către zile înainte de execuția lui, penitru că era preocupată de drăgușește lui Millin alt nobil luciuș din ei la Saint-Lazare. Născută nici versurile lui Chénier, nici declaratiile lui Millin, dar acesta o precepea pentru că se oferise să scape odătată cu ei din ghilerele morții. Întrădeinde Millin pusește la cală o evadare, care a reușit și de care „jândă fată pe patul morții” s-a folosit. Lângă el putină scăpa și pe Chénier, dar... nu s-a gândit. Acea răspunsă feminelă nu cei cari le căntă. El a murit, pe ea sfod; ea a fugit cu ofiterul Montredon în Anglia, unde s-au căsătorit, și au divorțat, lăsând-o să se căsătorăască cu treia oară cu un tenor și a patra oară cu tribunul Garat.

A doua oară misericordia pâna la 1822 când moare după ce fusese cătiva timp prietenul poetului francez Néponcenc Le mercier.

La Jeune Captive

*J'épi poissant mîrit de la force respecté;
Sous cravate du pressoir, le pompe tout l'été
Boit les deux présents de l'aurore;
Et moi, comme lui belle, et jeune comme lui,
Quoi que l'heure présente ait de trouble et d'ennui,
Je ne veux point mourir encore.*

*Qui on stoique aux yeux secs vote embrasser la mort,
Moi je pleure et l'espère; ou voir souffre du nord
Je vive et relève la tête.
S'il est des jours amers, il en est de si doux!
Héros! quel miel jamais n'a suéssé de dégouïts!
Quelle mer n'a point de tempête?*

*L'illusion l'éconde habite dans mon sein.
D'une prison sur moi les murs pèsent en vain,
J'ai les ailes de l'espérance:
Échappée aux réseaux de l'oisleur cruel,
Plus vive, plus heureuse, aux campagnes du ciel
Philomèle chante et s'élançue.*

*Est-ce à moi de mourir? Tranquille, je m'endors,
Et tranquille je veille, et ma veille aux remords.
Ni mon sommeil ne sont en proie.
Ma bienvenue au jour me rit dans tous les yeux;
Sur des fronts abattus, mon aspect dans ces lieux
Ranime presque de la joie.*

*Mon beau voyage encore est si loin de sa fin!
Je pars, et des ormeaux qui bordent le chemin
J'ai passé les premières à peine.
Au banquet de la vie à peine commence,
Un instant seulement mes lèvres ont pressé
La coupe en mes mains encor pleine.*

*Je ne suis qu'un printemps, je veux voir la moisson;
Et comme le soleil, de saison en saison,
Je veux acherer mon année.
Brillante sur ma tige et l'honneur du jardin,
Je n'ai vu luire encor que les feux du matin,
Je veux acherer ma journée.*

*O mort! tu peuș attendre: éloigne, éloigne-toi;
Va consoler les cœur que la honte, l'affroi,
Le pâle désespoir dévore.
Pour moi, Palés, encore à des asiles verts,
Les Amours des bâsiers, les Musées des concertis,
Je ne veux point mourir encore.*

*Ainsi, triste et confit, ma lyre, toutefois,
S'stellerai, tournant ces plaintes, cette voix,
Ces voix d'une jeune captive;
Et, secouant le fax de mes jours languissants,
Aux douces lois des vers je plaișs accents
De sa bouche aimable et naïve.*

*Ces chantis, de ma prison témoins harmonieux,
Feront à quelque amant des voisirs studieus
Chercher quelle fui cette belle:
La grâce décoreait son front et ses discours,
Et, comme elle, croindron de voir finir leurs jours
Ceux qui les passeront près d'elle.*

ANDRÉ CHÉNIER

Ce-a scris Bolintineanu

Iată o listă aproape completă a operilor postului de moarte căruia se împlinesc cincizeci de ani:

- **Călătorii în Moldova**, tipărită într-un calendar.
- **Doritorii nebuni**, fragment de roman.
- **Mânia cocanei Elena**, în „Albina Pindului”, Viața lui Matei Basarab, studiu inedit.
- **Poezii** tipărită de societatea literară în 1847.
- **Poporul Suveran**, ziar din care au apărut 26 numere. Junimea Română, studiu politic literară. Paris 1851.
- **Cântece și Plângeri**, Iasi 1852.
- **Les Principautés Roumaines**, Paris 1854.
- **Manoli**, roman, publicat în „România Literară” 1855.
- **Poezii vecchi și noi**, București 1855.
- **Turcia, Austria și Moldova-Romană**, Paris 1856.
- **Călătorii în Ierusalim în sărbătorile Paștelui**, 1857.
- **Melodii Române**, Editor C. A. Rosetti.
- **Dâmbovița**, ziar politic literar (1858-1865-1870).
- **Cântarea Română versificată după Alecu Russo**.
- **Călătorii pe Dunăre și în Bulgaria**, 1859.
- **Istoria lui Herodot**, 1860.
- **Bătălia Română, fapte istorice în versuri**.
- **Convențione pentru organizarea definitivă a principatelor române**.
- **Nemesis, Satire politice**, 1861.
- **Elena**, roman original de date, politic-filosofic.
- **Legende naționale cu note din cronica românească**.
- **Legendă sau basme naționale în versuri**.
- **Călătorii la România din Macedonia și munții Atos**, 1862.
- **Mizerabilii**, roman istoric de Victor Hugo, traducere.
- **Călătorii I și II**, Domnitorul Românilor la Constantinopol, 1864.
- **Brise d'Orient**, poezii traduse în franțuzește chiar de autor.
- **Poezile (Florile Bosforului, Legende istorice, etc.)**, 1866.
- **Bolintineade**, ziar satiric în versuri 1866.
- **Eumenițele**, idem.
- **Călătorii în Asia-Mică**.
- **Conrad**, poezia în 4 cănturi, 1867.
- **Mihai-Viteazul condamnat la moarte**, drăma în 3 acte. **Stelian-Voda** cel berbant, drăma în 4 acte.
- **Alexandru Lăpușneanu**, drăma în 3 acte.
- **Stelian George Voda**, drăma în 5 acte.
- **Mărirea și uciderea lui Mihai-Viteazul**, drăma, istorică în versuri.
- **Despot-Voda**, prolog.
- **Înțeleptul lui Bolintineanu**, satiră în versuri.
- **Postolnicul Constantine Cantacuzino**, drăma în 3 acte în versuri.
- **Brâncovenii și Cantacuzinii**, drăma în versuri.
- **Sorin sau Tâlcerul boierilor la Târgoviște**, poemă dramatică în versuri.
- **Cartea populară Română**, culegări filosofice și politice.
- **Ilele**, Gramă și Epigrame politice 1869.
- **Nepășarea de religie, de patrie și de dreptate la români**, 1869.
- **11 Februarie sau istoria de trei ani precedătoare domnului Regulamentarii**, 1869.
- **Viața lui Traian August**, fondatorul neamului românesc. România roăbă în Austro-Maghiari? 1869.
- **Cleopatra regina Egiptului**, 1870.
- **Plângerile României**, ode, 1870.
- **Cimpul și Salomon**, poezii din tinerețe.
- **Vlaicu Tepeș și Mircea cel Bătrân**.
- **Menadele**, satire politico-sociale.
- **Viața și iaptele lui Mihai-Viteazul**.
- **Viața și iaptele lui Stelian-Voda cel Mare**.
- **Tralanda**, poemă epică, 1870.
- **Stelian-Voda cel Tânăr**.
- **Viața lui Cuza-Voda**, memoru istoric.
- **Anacreon**, manuscris.
- **Poezia română în trecut**.
- **etc. etc. etc.**

Piese originale

Fiecare nou director, când vine să ia în primire direcția teatrelor, la București, nu uită, în cuvântarea sa, să pomenescă și de bunile sentimente ce le nutrește pentru literatură dramatică originală. Am impresia că aceste fraze sunt de prisos. Directorul unui teatru subvenționat de stat este, prin înșăși numirea lui acolo, ocrotitorul pieselor originale. Am putea spune chiar că aceasta este rostul lui. Subvenția pe care statul o acordă teatrelor, vine tocmai la ajutorul *ocrotitorii artelor* și literatură dramatică română, pentru care aceste teatre au fost înființate.

Din nefericire chiar cu asigurările pe care le dău la instalație lor, directorii lasă pe planul al doilea grija de căpetenie a instituției pe care o conduce. Nu place să credem că noui director, autor dramatic el însuși, își va aduce aminte de astăzi înamicale direcționale, și făgăduile date nu vor rămâne simple vorbe asăvălită în cerețea credință de către vreme de care oamenii noști au nevoie la început.

Acestă rânduri mi-au fost sugerate de informația ziarelor care amintă că până la sfârșitul stagiușii, adică până în luna Iunie, teatrul Național va mai reprezenta *trei* piese originale. Ce o crudă ironie, alături de această informație, citesc anunțul d-lui Tanase care cauți corisite și dansatoare în vedere deschiderii teatrului de vară „Carăbuș”.

Vasăzică piesele originale, — trei la număr și singurele din anul acesta — semnate de trei autori cu reputație, vor vedea lumina rampei în seriele când lumea obosită preferă astăzi grădinițelor de vară sau o plimbare odihnitoare la sosea.

Când încep căldurile și când spectatorii intelectuali să nu mai calore pragul teatrelor închise, Naționalul ne dăruiește trei piese românești.

Nu puteau fi jucate mai înainte?

Cheișteia încasătorii nu intră în preocupările unui teatru subvenționat și de aceea nici o discut. Subliniez însă indiferența teatrului față de operele originale și cred, că năr fi rău dacă noua societate a autorilor dramatice ar impune în nouă legă de organizare a teatrelor un articol care stabilește felul cum și când se reprezintă piesele originale.

A. de HERZ

În amintirea postului Panait Cerna

La 7 Aprilie a.c. s'a împlinit 10 ani dela moarte poetului Cerna. Dăm și noi în acest număr, o scrisoare a lui, trimisă în anul 1911, din Leipzig, domnisorul B.; — într-o aducere amintire a nefericitorului poet mort în floarea vîrstei și a talentului său.

Admirabilele amintiri publicate de d. profesor universitar I. Petrovici, în numărul din 25 Martie, al „Adevărului Literar”, sunt cele mai nicește privindu-mă aducere memoria lui.

Leipzig, 22 Iunie 1911 (1)

Acum cinci săptămâni î-am scris o carte ilustrată. Ai prioritate? De mult nu mai am nici un fel de veste de la d-ta. Mă consoalează totuști cu gândul, să esti sănătosă și multumită într-o lume „nu e lipsă”. Înțeleg vr'o vește bună, că de cele-lalte „nu e lipsă”. În deosebi și triștăspectul, cel-dau dela o vremne păstorii de suflete. Trist și urât. Dar săi lăsăm să judecătă Simodului și pe Sinod în plata lui Dumnezeu. Stii, ce mare dorință as fi avut în timpul din urmă? Să fiu Beaumont în aeroplani, pe când se desfășură în fată în mărăcine veche italică, iar în depărtării săclipea cupola Sfântului Petru. Dar Beaumont n'a vrut să se gândească la mine—asa că rămnescem să ne pământ, ca d-ta mai deunăzi.

De-alăi cum număr zilele pâna la vacanță! Orice clipă care crece—mi-e prietenă bună; toate cătă mai rămnă, suntem sunte dimane.

Multă prietenie dela

CERNA

NOTA. — Această scrisoare este scrisă pe o ilustrație cu chipul și casă lui Schiller din Leipzig. N. Edit.

1) Autograful inedit din Bib. Academiei Române.

2) Adesea interlocuitorii francezi la mărcarea

umanitaristă din țără

Pe lângă recentele manifestări culturale, prilejuite de frumoase și savante conferințe timbrele minore la Fundația de profesori C. Bouglé, înregistrând un nou fapt ce nu dovedește considerația ce-o dău inteligenților francezi culturii românești precum și acțiunile portante din țără.

De curând s'a lansat un „Apel către inteligenții liberi și municiști luminiști” care a avut un larg răsunet și în urma căruia s'a format „Primul cerc umanitarist” cu sediul în București. Acest cerc a exprimat o doctrină și acțiuni umanitariste, pentru a căror precizare teoretică și aplicare practică d. Eugen Relyis se ocupă cu atât stăriță de către an. Așa se poate mai sus, că răspândind în traducere în străinătate. Cea dinăuntru consemnă străinătă a venit din Paris. D. Religiș, a primi din partea lui F. I. A. L. S. Institutăre că această federală a artelor, literelor și științelor aderă la acțiunea umanitaristă portată de aci. Un grup de 14 scriitori și artiști din Paris au semnat Apelul, formând grupul de inițiată. El și alții din literatură și filosofie Han Ryner, Bonville d'Hostel, conducătorul lui F. I. A. L. S. P. N. Richard, poștul care să serbează de curând 50 de ani de activitate literară, pictorul Félix Courchel, publicistul H. Chassain, Louis Richard, Eugène Pignot (toti membri în comitetul lui F. I. A. L. S.), Alex. Mercereau, estetul și esențul, Amedee Guillaume directorul lui „Reflet uman”, romancierul și sociologul Florian Parmantier, publicistul Henri Streitz și Raymond Duncan, sculptorul M. Lipschitz și scriitorul Paul Brut.

Proaganda literară ungurească

Innumerale trecute ale „Adevărului Literar” am arătat cum liceul să se temă pentru teritorul propagandă ungurească. Acestor înformatii putem adăuga și altele. De vre-o căteva luni apar la Budapesta un ziar zilnic francez, *L'Echo du Danube*, redactat de d. Felix de Gerando. D. Felix de Gerando este de origine baron francez, prin tradiție înrudit cu familia ardeleană Teleki. Înainte de răboi a scris „Scrierile ungurești” ale *Mercurul de France*-ului. În vremea din urmă a fost mult timp în București, unde — probabil — a cules informații ca să poată publica ziarul de propagandă ungurească. *L'Echo du Danube* încercă o nouă latură a propagandăi ungurești: face politice antiantoniste și exploată pâna la ridicol interesul d-lui Jean de Bonnefon față cu literatura ungură. Atribuciile românești de la Paris și Lond